

60 jaar geëngageerd

Onder de titel *Mijn jaren van geloven, Voorgoed verleden, blijvend visioen* beschrijft de theoloog Niek Schuman zijn spirituele ontwikkelingsgang. Ontmoetingen, boeken van invloedrijke theologen en tragische persoonlijke gebeurtenissen over een periode van 60 jaar – we vinden het allemaal terug in zijn relaas. Het is een boeiend verslag geworden van een zoektocht naar authentiek geloof en een persoonlijk engagement om de boodschap van de Bijbel een inspiratiebron te laten zijn voor een betere wereld.

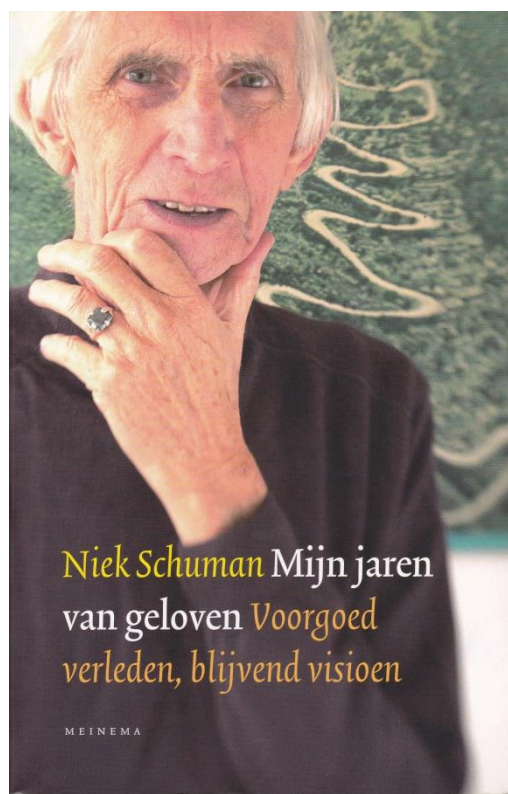
Niek Schuman was docent Oude Testament aan de VU en later hoogleraar liturgiek. Destijds was hij bij mijn studie theologie mijn docent. Hij beoordeelde een scriptie van mij over Micha voor wat toen het kandidaats heette. In dit boek wordt veel van zijn achtergrond duidelijk.

Niek Schuman werd geboren in 1936 – zijn eerste herinneringen zijn van de oorlog. In 1944 moest het gezin onderduiken, omdat de Duitsers het op zijn vader, die burgemeester was, gemunt hadden. Het liep allemaal goed af, maar niet met zijn broer die vlak na de bevrijding stierf aan difterie. Na de oorlog werd de draad van het gewone leven weer opgepakt. Het geloof valt terug op de vertrouwde patronen. Niet dat het kerkelijke ‘pakket van zonde en zwaarigheid’ het gezin vrolijk stemde. De zogenoemde Vrijmaking in 1944 had familierelaties en bestaande vriendschappen ernstig beschadigd. Maar ook in de Gereformeerde kerken van na de oorlog was er een dikke zwarte rand rond het evangelie. Dat de mens ‘geneigd is tot alle kwaad’ kan niemand na Auswitsch ontkennen. Maar het fatalistische kader waarin het werd gebracht, riep wel weerzin op.

Er bestond echter ook vernieuwing. De doorbraak met mensen als Buskes en Banning was een beweging van christenen die toetraden tot de Partij van de Arbeid.

Aan het einde van de middelbare school kiest Schuman voor de studie theologie. Niet uit roeping, maar vooral omdat hij geboeid is door taal, de nieuwere uitleg van Genesis 1, enz. Aan de VU leert hij G.C. Berkouwer kennen en de zendingsman J.H. Bavinck. Uiteindelijk kiest hij voor de specialisatie OT onder leiding van Nico Ridderbos. Ook kwam hij onder het gehoor van Frans Breukelman, die toen al een fenomeen was.

In 1965 wordt Schuman predikant in Westzaan. Daar lukt het hem vernieuwingen tot stand te brengen, al was het niet zonder kleerscheuren (letterlijk!). Controverses beheersten ook toen het Gereformeerde kerkelijke leven: Kuitert, Baarda, Wiersinga. Baarda wees op verschillen tussen de evangeliën en moest zich daarvoor op de synode verantwoorden. Wiersinga kwam in 1971 met een vergaande herinterpretatie van de verzoeningsleer. Maar ook gewoon menselijk leed liet zijn sporen na: jonge mensen die te vroeg sterven, waar je als pastor bovenop staat: ‘het bittere raadsel van de goede schepping’. Schumans geloof heeft veerkracht. Hij organiseert reizen naar Taizé, schreef voor Sjaloom in Odijk en klaagt de oneerlijke handelsverhoudingen aan (Unctad). Andere kwesties zijn ‘het oorlogsvraagstuk’ waarin hij samenwerkte met onder andere prof. Verkuyl en Bas de Gaay Fortman. Ook andere radicalen worden gememoreerd: Frits Kuiper, die een combinatie

zocht tussen communisme en zionisme en J.B. Charles (W.H. Nagel), die sprak over het 'bataafse christendom' van Colijn en over de 'hereboeren in het rijk der Voorzienigheid'. Vietnam werd een thema in het blad *Voorloper* en de diktaturen van Latijns Amerika kwamen in het blikveld.

En het geloof? In 1974 stelde Kuitert dat alle spreken over God alleen maar menselijk is, het komt van beneden. Enerzijds ziet Schuman deze analyse als een vorm van emancipatie. Gesloten dogmatieken zijn van vroeger. Anderzijds is er het 'blijvende visioen'. Inderdaad weten we als christen maar weinig, toch kun je in je leven ervaren 'dat je wordt vastgehouden' (Bruins Slot).

De hoogspanning van de geloofsvragen verdwijnt als Schuman in 1975 docent wordt aan de VU. Er is de intellectuele vrijheid om aandacht te geven aan de verscheidenheid aan visies op God, die we in de Bijbel vinden. 'Niet alles rijmt op alles'.

Schuman promoveert in 1993 op een gevoelig onderwerp: goddelijke vergelding in het OT. Hij kiest voor een positieve interpretatie van dit thema: bij vergelding gaat het uiteindelijk om gerechtigheid.

In 1995 wordt Schuman deeltijds hoogleraar Liturgiek. De getrokken lijnen verdiepen zich. Opnieuw een reis naar Latijns Amerika. Vieringen in de Dominicuskerk. Jan van Kilsdonk, Huub Oosterhuis.

De latere ontwikkeling van Kuitert schokt Schuman. De late Kuitert ziet niet dat geloof verwijst naar iets dat bestaat. Daartegenover stelt Schuman dat openbaring juist gaat over iets dat je niet zelf hebt verzonnen. Hoop is iets dat ons gegeven wordt. God is onze bondgenoot tegen de chaos.

Jart Voortman

Niek Schuman, *Mijn jaren van geloven, Voorgoed verleden, blijvend visioen*, Meinema 2012, ISBN 9789021143095